

ANMELDELSER.

ARKITEKTURHISTORISK LITTERATUR.

Foreningen til gamle Bygningers Bevaring har i Følge sine Loves § 1 til Opgave »at værne om vore gamle Bygninger, vække Interesse for og udbrede Kundskab om dem«, og selv om dens Medlemstal burde være større, må det dog siges, at den har ydet et stort og betydningsfuldt Arbejde for at opfylde sit Formål. Adskillige Byer skylder den Tak for Bevaring eller skånsom Behandling af smukke gamle Købstadshuse, og andre Byer har den skænket værdifulde historiske Skildringer af deres ældre Privatbygninger. Foreningen har nemlig haft den gode Idé i de senere Åringer at forme de Meddelelser, den udsender under Tittlen »Gammel dansk Bygningskultur«, som Monografier over enkelte Byers Privatarkitektur. Helsingør og Nestved har på denne Måde fået grundig Besked om deres gamle Huse, og i sidste Hefte er Turen kommen til *Christianshavns borgerlige Bygningskunst*, der skildres af Foreningens Sekretær, Cand. mag. Vilh. Lorenzen. På samme Måde som de to forudgående Købstadmonografier begynder den med en Redegørelse for Byens Anlæg og påviser, hvorledes dens Gadenet med de retvinklede Huskarréer og Kanalerne skyldes Pavirkninger både fra Holland og fra Italien, og hvorledes den på Papiret udarbejdede Plan særtegner Christianshavn mellem de ældre danske Byer med deres krumme og tilfældige Gader og Stræder. Derefter behandles de enkelte Huse i historisk Rækkefølge. Med stærk Fremhævelse af de skiftende Tiders og Stilarters arkitektoniske Ejendommeligheder gives der for hver enkelt gammel Gård så vidt muligt Oplysning om dens Byggeår og Bygherre, og herved har Bogen netop sin største populære Værdi. Thi hvad betyder det ikke, at vi i Stedet for et ligegyldigt Gadenummer i en Husrække kan knytte en Bygherres Navn til et gammelt Hus; enten han har været berømt eller uberømt, Adelsmand eller Borger, giver det Arkitekturen nyt Liv og bringer os de gamle Huse nærmere på Livet, og den, der selv sysler med Bygningshistorie, modtager med Tak de mange nøjagtige Oplysninger om de enkelte Huses Alder.

Men det bør alligevel ikke forties, at Bogen om Christianshavn dog er lidt af en Skuffelse. Dens Billedstof er vel meget righoldigt og vel valgt, men det står i Udførelse ikke på Højde med Forgængernes, den er ikke fri for Trykfejl, og dens Sprog er ikke ulasteligt. Man ved ikke ret, hvad man skal sige til en Sætning som denne: »Uden at være noget Mesterværk af Arkitektur, ser

man straks, at Arkitekten . . . har kunnet sine Ting.« Og man finder det lidt underligt, at den ældste eller en af de ældste Ejen- domme på Christianshavn (Strandgade Nr. 30—32) kaldes Mikkel Vibes Gård fra 1636, når det samtidigt meget rigtigt oplyses, at Borgmester Mikkel Vibe døde 1624, og desuden, at Årstallet 1636 findes på en Kamin, der ikke just behøver at være fra Bygningens Opførelsesår. Det er vistnok Trangen til at nå klare og populære Resultater, der i et sådant Spørgsmål leder Forf. på Afveje, og det samme gør sig gældende på andre Punkter, f. Ex. når der tales så meget om Renæssancehusenes Farvevirkning og Modsæt- ningen mellem de røde Murstensflader og de hvide eller grå Brud- stensdetaljer, som vi alle kender fra Christian 4's Bygninger. I Virkeligheden er Spørgsmålet ikke så ligetil; Christianshavns eneste restaurerede Renæssancefacade er overvejende bygget af gul- ladne Mursten, og hyppigere, end man tror, har Daliden hvidtet, rødmalet eller ligefrem »stafferet« sine Bygninger. At henlede Opmærksomheden herpå havde sikkert været ganske nyttigt, bl. a. af Hensyn til kommende Restaureringer.

Også mod Enkeltheder i de senere Afsnit kunde der hist og her gøres Indvendinger, men hellere end at fordybe mig i disse Detaljspørgsmål vil Anm. slutte disse Linjer med at nævne to andre Arbejder af V. Lorenzen, det ene en kortfattet, på visse Punkter endda alt for knap Text til et stort Billedværk om *Reformert Kirke i København*, det andet en Artikkelrække i Tidsskriftet »Architekten« (Bind XVI, S. 220 f., Hefte 22—25) *Nordisk og klassisk*. Gående ud fra bestemte Exempler, som er valgt mellem moderne dansk Bygningskunst, giver Lorenzen her en Karakteristik af de to arkitektoniske Hovedprincipper, som han kalder det nordiske og det klassiske. I det gotiske Nordeuropa bygges Bo- lighederne indefra, Murene rettes efter de Værelser, Huset skal inde- holde, og der tages vel Hensyn til Harmoni, men ikke til Symme- tri. I det klassiske Italien er derimod Regelmæssigheden og Sym- metrien afgørende. Meget lærerigt er det at følge Forf.s Påvisning af, hvorledes de to Principper gennem de vekslede Tider mødes og kæmper om Herredømmet i dansk Arkitektur, og i langt højere Grad end Christianshavnsbogen er denne Afhandling et på en Gang selvstændigt gennemtænkt og dog i Ordets bedste Forstand populært Arbejde. Det fortjener ikke blot at læses af Fagmænd, men burde udgives således, at det blev tilgængeligt for den store Almenhed.

Chr. Axel Jensen.